Gemeenteraad van Alphen aan den Rijn
Postbus 13
2400AA ALPHEN AAN DEN RIJN

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Zaaknummer
3552670

Datum
3 maart 2026

Contactpersoon
Joost Leemans

Energietransitie

Onderwerp
Informatie RIA project 7
Toekomstbestendige Landschappen en
Energylane, afronding eerste fase
verkennende studie

Geachte leden van de raad,

Op 10 juni 2025 hebben wij u met een raadsinformatiebrief geïnformeerd over het Regionale Investeringsproject (RIA-project) *Toekomstbestendige Landschappen & Energy Lane.* Hierin vertelden wij u over de verkennende studie die wij als eerste fase van het project wilden uitvoeren. Deze studie is inmiddels afgerond. Graag delen wij de uitkomsten met u.

De studie geeft inzicht in hoe opgaven op het gebied van energie, landschap, mobiliteit en economie elkaar kunnen versterken en waar mogelijke kansen liggen voor slimme combinaties. De verkenning geeft ook een beeld bij het belang van samenhangend ruimtelijk programmeren om de verschillende opgaven en transities te kunnen realiseren. Wij zien deze inzichten als waardevol voor gesprekken in de nieuwe bestuursperiode. Zowel met het college en de raad als ook met onze maatschappelijke partners, ondernemers en inwoners.

Graag benadrukken wij dat deze studie geen formele status heeft en nadrukkelijk bedoeld is als verkenning. De opgewerkte kaarten met kansen voor de korte, middellange en lange termijn zijn indicatief. De kaarten dienen als praatplaat voor verdere gesprekken, niet als vastgestelde ontwikkelrichtingen of beleidskeuzes.

Waarom deze verkennende studie als eerste stap?

Gemeenten staan voor grote opgaven en transities, waaronder energie, landelijk gebied, mobiliteit en economie en wonen. Deze opgaven hebben veel invloed op de ruimtelijke inrichting. De individuele gemeenten kunnen deze opgaven niet los van elkaar realiseren. Er wordt vaak gesproken over samenhang en een integrale aanpak. Tegelijkertijd is het een belangrijke vraag hoe dit er in de praktijk uit kan zien. Deze vraag staat centraal in dit RIA-project.

De aanleiding voor de studie was de oproep van de provincie Zuid-Holland om nieuwe zoekgebieden voor duurzame energie aan te dragen. Voor de deelnemende gemeenten was dit hét moment om gezamenlijk te onderzoeken of een meer samenhangende aanpak mogelijk is. Gemeente krijgen immers veel verzoeken om verschillende opgaven ruimtelijk in te passen, maar die worden veelal los van elkaar voorgelegd.

Met deze studie hebben wij verkend of het samenhangend ruimtelijk programmeren van energie, landschap, economie en mobiliteit meerwaarde kan opleveren. Deze meerwaarde kan bestaan uit slimme combinaties of mogelijkheden om met elkaar uit te wisselen over gemeente- en regiogrenzen heen.

Het doel van de studie was daarmee tweeledig. Enerzijds wilden wij inzicht krijgen in slimme combinaties van opgaven en transities. Anderzijds wilden wij beter voorbereid zijn op gesprekken met de provincie en andere partners over de complexiteit van de ruimtelijke puzzel waar we met elkaar aan werken.

Context

Wij zijn gestart met de studie kort nadat de provincie Zuid-Holland een strak tijdpad presenteerde voor de herziening van het omgevingsbeleid. Ook stelde de provincie een korte termijn voor het aanleveren van nieuwe zoekgebieden voor windenergie. Omdat wij verwachtten dat de studie inzichten zou opleveren over hoe we mogelijk effectiever kunnen kijken naar het samenhangend ruimtelijk programmeren van transities en opgaven, hebben we de studie dus onder enige tijdsdruk laten uitvoeren.

Voorafgaand aan het proces heeft de gemeente Zoeterwoude een zoekgebied voor wind aangedragen bij de provincie Zuid-Holland. De provincie acht deze locatie niet haalbaar vanwege het nabijgelegen weidevogelgebied. Binnen de huidige kaders van de gemeente Zoeterwoude zijn er geen alternatieve locaties voor grootschalige opwek wind.

Tijdens het proces waren er nieuwe inzichten en besluiten die invloed hadden op de situatie. Zo besloot de gemeente Alphen aan den Rijn geen zoekgebieden voor wind aan te dragen vanwege het gebrek aan draagvlak. Daarmee is in de kansenkaart voor de korte termijn dan ook rekening gehouden.

Ook is in de gemeente Kaag en Braassem een andere situatie ontstaan nu de gemeenteraad eind 2025 heeft aangegeven niet langer in te stemmen met de eerder in de lokale energiestrategie opgenomen ambities ten aanzien van de grootschalige duurzame opwek middels wind en zon op land. Mede op basis hiervan heeft Kaag en Braassem de samenwerking in dit project vooralsnog stopgezet en hebben we de studie daarop ook nog aangepast.

Het consortium dat de studie heeft uitgevoerd, bestaande uit TAUW, Generation Energy en CE Delft, heeft deze tussentijdse ontwikkelingen zo goed mogelijk verwerkt. Dit heeft geleid tot een goed bruikbare verkenning van kansen, onder andere voor het meer samenhangend ruimtelijk programmeren van opgaven en transities over gemeentegrenzen heen.

Wat heeft de verkenning opgeleverd?

Het onderzoek heeft in ieder geval drie waardevolle zaken opgeleverd.

Ten eerste laten de drie gehanteerde perspectieven en de daaruit opgewerkte kansenkaarten (korte, middellange en lange termijn) zien dat er vanuit meer gezamenlijk en samenhangend ruimtelijk programmeren meerdere kansen en combinaties zijn om te verkennen voor verdere uitwerking.

Ten tweede leidt de gekozen werkwijze tot constructieve samenwerking tussen gemeenten en betrokken partners. De aanpak geeft inzicht in hoe gemeenten en belanghebbenden samen concreter kunnen werken aan samenhangend programmeren van belangrijke opgaven (qua inhoud en ruimtelijke inpassing). Deze verkenning biedt een goede basis om hierover in gesprek te gaan met betrokken partners en belanghebbenden, zoals bijvoorbeeld de provincie, Regio Holland Rijnland, Liander en LTO. Zo kunnen we gezamenlijk de kansenkaart verrijken.

Ten derde biedt de verkennende studie ook een aantal praktische inzichten. Zo blijkt dat we onder de huidige omstandigheden en geldende kaders onze RES-doelstellingen voor hernieuwbare energie niet halen. Enerzijds sterkt dat het idee dat we als regio ons moeten herbezinnen op hoe we onze ambities dan wel kunnen behalen. Anderzijds betekent dit ook dat ons energiesysteem verder onder druk komt te staan met consequenties voor het vestigingsklimaat (zowel qua wonen als economie). Dit geldt niet alleen voor de deelnemende gemeenten maar raakt de gehele regio Holland Rijnland.

Het lokaal creëren van gelijktijdigheid (van verbruik en opwek) wordt moeilijker met negatieve impact op de aanpak van netcongestie en het werken aan energiegemeenschappen of energyhubs op bedrijventerreinen. Met het gegeven, met het nieuwe prioriteringskader van de ACM, dat nu ook congestie op kleinverbruik een feit is per 1 januari 2026, zal netcongestie nog meer impact hebben in onze gemeente en regio. Dit maakt het realiseren van zowel collectieve warmte, nieuwe onderstations, kabels en leidingen, batterijen etc., als ook opwek nog urgenter.

Hoe kunnen we deze inzichten benutten?

De resultaten van de studie kunnen op verschillende manieren worden benut, waarbij de volgende drie mogelijkheden wat ons betreft interessant zijn:

- De studie kan dienen als praatplaat bij het bepalen van (lokale) strategische keuzes in de nieuwe bestuursperiode.
- De studie biedt handvatten om gerichter te onderzoeken hoe opgaven elkaar kunnen versterken en hoe de samenwerking tussen gemeenten en partners vorm kan krijgen
- Met deze verkennende studie hebben de deelnemende gemeenten perspectieven gecombineerd en over gemeentegrenzen heen gekeken. Op deze manier kunnen we partners zoals de provincie uitnodigen gerichter mee te denken over de ruimtelijke puzzel.

Vervolg RIA 7

In deze verkennende studie lag de focus vooral op energie, landelijk gebied en economie. Zoals opgenomen in het plan van aanpak voor RIA-project 7 willen wij nog een aanvullende studie uitvoeren waarin mobiliteit wordt gekoppeld aan deze studie. Hiervoor werken we aan een projectvoorstel voor een corridorstudie N11/A4. Deze studie kan de huidige inzichten verrijken met de opgaven en transities op mobiliteit. Wanneer we vanuit de RIA Holland Rijnland een positief besluit hebben op het projectvoorstel zullen we u hier verder over informeren.

De studie heeft een verkennend karakter. Wij horen graag welke inzichten, kansen of risico's u ziet en hoe u de bruikbaarheid van de studie beoordeelt. Op basis daarvan kunnen wij gezamenlijk bepalen of en hoe deze studie een vervolg kan krijgen.

Wij stellen voor om hiervoor een werksessie of bijeenkomst te organiseren. Gezien de aankomende verkiezingen, lijkt het ons passend dat dit plaatsvindt in de nieuwe bestuursperiode. Wij zullen de studie opnemen in het overdrachtsdossier voor de nieuwe colleges en het aan hen en de nieuwe raden laten in welke vorm zij hier een eventueel vervolg aan willen geven.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn

de secretaris,	de burgemeester,
F. (Flora) van den Berg	F.D. (Erik) van Heijningen